

ALMANNAMÁLARÁÐIÐ

Í hoyring

2. januar 2015
Mál: 14/00092-3
Viðgjørt: HH/HE

Løgtingsmál nr. Xx/2013: Uppskot til løgtingslóg um val til kommunur

Uppskot til løgtingslóg um val til kommunur (Kommunuvallógin)

I. Kommunustýrismir

§ 1. Kommunustýrið hevur tað limatal, sum er ásett í kommunustýrisskipanini hjá einstøku kommununum sambært § 5, stk. 2, og § 58, stk. 1, pkt. 1 í kommunustýrisslógini. Kommunustýrið verður valt við lutfalsvali sbrt. § 20. Kommunustýrismir verða valdir fyri 4 ár í senn.

Stk. 2. Regluligt val fer fram annan týsdag í november, og valskeiðið gongur frá 1. januar árið eftir.

Stk. 3. Fyrstu ferð nývalda kommunustýrið skal koma saman, verða limirnir boðaðir til henda fundin av fyrstvalda liminum.

Stk. 4. Tá ið kommunustýrismir eftir reglunum í kommunustýrisslógini ikki kann møta á fundum ella fer frá sum kommunustýrismir, kemur sum varalimur tað ikki valda vlevni, sum hevur flestar persónligar atkvøður á listanum hjá viðkomandi kommunustýrismi.

Stk. 5. Um kommunustýrismir fyrbils sigur frá sær fasta bústað sín í kommununi, kann kommunustýrið samtykkja, at hann bara fer úr kommunustýrinum, inntil hann aftur tekur fastan bústað í kommununi.

Stk. 6. Er ongin tiltakslimur, tá kommunustýrismir fer frá í valskeiðinum, skal landsstýrismaðurin skipa fyri vali av so mongum limum, sum resta í, at kommunustýrið er fullmannað, uttan so, at meira enn helmingurin av upprunaliga limatalinum samtykkir, at hetta ikki er neyðugt.

Stk. 7. Við tílíkt val galda somu reglur sum við vanligt kommunuval. Tó kann landsstýrið um neyðugt víkja frá teimum í lógini tilskilaðu tíðarfreistum.

Stk. 8. Kommunustýrismir, sum av eini ella aðrari orsök ikki longur lýkur treytirnar fyri valbæri, skal leggja frá sær. Avgørð um hetta verður tikin av kommunustýrinum.

II. Valrættur og valbæri

§ 2. Valrætt og valbæri til kommunustýrið hevur tann, sum:

- 1) lýkur treytirnar fyri valrætti og valbæri til Løgtingið og
- 2) er tilmeldaður fólkeyvirlitið í kommununi í seinasta lagi 2 vikur áðrenn valdagin, og

3) sum valdagin framvegis er búsitandi í kommununi.

Stk. 2. Harumframt hava ríkisborgarar úr øðrum londum valrætt og valbæri til kommunuval, um so er, at teir hava havt fastan bústað í Føroyum seinastu 3 árinum undan valinum og lúka hinar treytirnar fyri valrætti og valbæri til Løgtingið.

Stk. 3. Fyri at kunna atkvøða skal veljari vera á vallista.

III. Kommunuvalevnd

§ 3. Kommunustýrið velur kommunuvalevnd, sum fyrireikar og fyriskipar valið. Kommunuvalevndin hevur 3 limir og 1 tiltakslim fyri hvønn limin. Kommunuvalevndin skipar seg sjálv. Kommunuvalevndin situr sama tíðarskeið sum kommunustýrið.

Stk. 2. Kommunustýrslimur ella vaevni kann ikki vera limur ella tiltakslimur í kommunuvalevndini. Er kommunuvalevndin ikki fullmannað, tilnevnið kommunustýrið nýggjan/r lim/ir.

Stk. 3. Vegna kommunuvalevndirnar almennakunnger landsstýrismaðurin í seinasta lagi 6 vikur fyri valdagin:

1. nær, ið valdagurin er,
2. hvar vaevnislistar skulu latast inn og
3. seinastu freist at lata vaevnislistar inn.

Stk. 4. Í seinasta lagi eina viku framman undan valinum almennakunnger kommunuvalevndin stað og klokkuárið fyri valið.

Stk. 5. Kommunuvalevndin førir gerðabók. Í gerðabókina verður ført inn alt tað, ið týðning hevur fyri valið. Tá ið valið er lokið, verður gerðabókin latin í varðveitslu hjá kommununi.

IV. Vallistar og valkort

§ 4. Vallistarnir verða gjørdir í seinasta lagi 5 vikur áðrenn valið. Á vallistan verða skrivaði øll, sum valdagin lúka treytirnar fyri valrætti, sbr. § 2.

Stk. 2. Kommunan ger listar yvir veljarar, ið hava fastan bústað í kommununi. Eru fleiri valstøð í kommununi, verður listi gjørdur fyri hvørt valstaðið sær. Vallistarnir verða gjørdir við støði í skrásetingunum hjá Landsfólkayvirlitinum.

Stk. 3. Vallistarnir skulu hava teigar til raðnummar, navn, føðingardag, starv, bústað og til at seta kross við. Nøvnini verða sett í bókstavarrøð eftir eftirnavni ella í raðnummarrøð.

§ 5. Í seinasta lagi 4 vikur framman undan valinum, almennakunnger landsstýrismaðurin, at

1. vallistar liggja frammi til alment eftirlit,
2. valkort verða send út,
3. klagur skulu stílast til avvarðandi kommunu um:
 - a) at persónur ikki er komin á vallista,
 - b) at persónur av órøttum er tikin við,
 - c) manglandi valkort ella valkort við villu ella mangli.

Stk. 2. Beint eftir almennakunngerina hjá landsstýrismanninum skulu kommunurnar leggja vallistarnar fram til alment eftirlit. Hesir skulu liggja frammi í minsta lagi í eina viku á einum staði ella eftir umstøðunum á fleiri støðum í kommununi, sum liggja høgliga fyri.

Stk. 3. Samstundis sum vallistarnir verða lagdir fram, sendir kommunan valkort til allar veljarar, sum eru á vallista í kommununi. Á valkortinum skal standa navn og bústaður veljarans og raðnummar á vallista umframt kunning um valstað, valdag og upplatingartíðir.

§ 6. Persónur, sum stendur á vallista, skal, um hann melder flyting úr kommununi, verða strikaður av vallistanum í kommununi, hann flytur úr, og verða settur á vallista í kommununi, hann flytur til.

Stk. 2. Kommunan skal til og við valdagin rætta vallistan, um kommunan fær boð um flyting til útlandið, deyða, mistan rættarligan myndugleika eftir § 6 í verjumáslógini, ella at persónur hevur fingið ella mist heimarrætt.

Stk. 3. Striking á vallista ella upptøka á vallista sbrt. stk. 1 kann tó ikki fara fram minni enn 14 dagar fyri valið.

§ 7. Kommunan skal uttan drál viðgera klagur, sum koma inn eftir § 5, stk. 3. Vísir tað seg, at villa ella mangul eru í valkortí ella vallista, verður hetta rættað við at skriva út nýtt valkort og at rætta vallistan. Hesir feilir kunnu rættast til og við valdagin.

V. Valevnislistar

§ 8. Valið fer fram sambært valevnislistum, har ávísir persónar, sum lúka treytirnar, sum eru ásettar í § 2, eru skotnir upp sum valevni.

Stk. 2. Ein valevnislisti kann hava færri og í mesta lagi 4 valevni fleiri enn tað samlaða talið av kommunustýrslimum, ið skulu veljast. Um henda treyt ikki verður hildin, skal valevnislistin verða lýstur ógildigur. Um talið á valevnum á øllum valevnislistunum samanlagt ikki er 2 fleiri enn talið á kommunustýrslimum, ið skulu veljast, skal kommunuvalnevndin, tá uppstillingarfreistin er úti, gera ein valevnislista, so talið á valevnum verður tað ásetta.

Stk. 3. Valevnini skulu vera skilliga lýst við navn, føðingardeg, starvi og bústaði, so at eingin samanblanding við nakran annan valbæran persón stendst av. Nøvnini verða sett í bókstavarøð eftir eftirnavni. Um valevni ikki ynskir at verða sett við fullum navni á atkvøðuseðilin, skal greitt

verða tilskilað, hvussu navnið skal setast á. Eftirnavn umframt í minsta lagi eitt fornavn ella forbókstavir hjá valevni skal altíð setast á atkvøðuseðilin. Bert eftirnavn, sum valevni hevur rætt til at nýta eftir lóggávuni, kann setast á atkvøðuseðilin. Ístaðin fyri fornavn kann nýtast kallinavn, sum er eitt avbrigdi av fornarni. Er okkurt valevni ikki valbært, ella tað er so óskilliga lýst, at ivi kann vera um, hvønn valbæran persón, sipað verður til, verður navn hansara strikað av listanum.

Stk. 4. Er tað, tá valevnislisti verður latin inn, greitt, at eitt valevni lýkur treytirnar fyri at sleppa undan vali eftir § 22, stk. 1, skal vátan frá avvarðandi valevni um at taka við vali fylgja við.

Stk. 5. Valevnislistarnir skulu vera kommunuvalnevndarformanninum ella kommununi í hendi í seinasta lagi kl. 18.00, 3 vikur undan valdegnum.

Stk. 6. Valevnislistin skal vera undirskrivaður av í minsta lagi 15 og í mesta lagi 25 veljarum sum stillarar, og hjálagdur skal vera serligur listi yvir stillararnar, har teir eru skilliga lýstir við navni, starvi, bústaði og føðingardeg. Er íbúgvaratalið í kommununi minni enn 1000, skal valevnislistin vera undirskrivaður av í minsta lagi 10 og í mesta lagi 20 veljarum. Er íbúgvaratalið minni enn 200, er kravið í minsta lagi 5 og í mesta lagi 10 stillarar. Valevnislistin skal vera latin inn av einum av stillarunum, og hesin hevur rætt til, á einum avriti av valevnislistanum, at fáa kvittan frá formanninum í kommunuvalnevndini ella kommununi fyri, at valevnislistin er móttikin og nær.

Stk. 7. Ein persónur kann bara vera stillaður upp sum valevni á einum valevnislista. Er ein persónur stillaður upp á fleiri valevnislistum, skal kommunuvalnevndin siga honum frá hesum, so hann skrivliga kann siga kommunuvalnevndini frá á hvørjum valevnislista, hann vil standa. Kommunuvalnevndin skal hava gjørt honum hetta kunnugt seinast 12. dagin

undan valinum, og skal hann hava svarað valnevdini seinast 11. dagin undan valinum. Er ongin fráboðan komin, tá freistin er farin, ger kommunuvalnevndin av við lutakasti á hvørjum valevnislista, viðkomandi skal standa.

Kommuvalnevndin boðar stillarunum á listanum, sum viðkomandi er strikaður av, frá hesum, so hesir kunnu fáa høvi til innan 24 tímar at seta annað valevni í hansara stað.

Stk. 8. Ein persónur kann bara vera stillari á einum valevnislista. Er ein persónur stillari á fleiri valevnislistum, verður hann strikaður á øllum.

Stk. 9. Heldur kommuvalnevndin, at ein rættstundis innlatin valevnislisti er so ófullfíggaður, at neyðugt er at ógilda hann, ella um valevni ella stillari verður strikaður av listanum, skal hon beinanvegin boða viðkomandi stillara frá hesum og geva honum høvi til innan 24 tímar at rætta feilin.

Stk. 10. Um valevnislisti verður ógildaður, ella um valevni ella stillari verður strikaður av listanum sbt. stk. 9, skal henda avgerð nevndarinnar, sum er endalig, verða skrivað í gerðabókina.

§ 9. Teir av kommuvalnevndini góðkendur valevnislistar fáa hvør sær eitt bókstavsfrámerki (A, B, C o.s.fr.). Bókstavsfrámerking hjá flokki, sum hevir rætt at taka lut í lögtingsvali, eigur at vera sami bókstavur, sum flokkurin áður hevir nýtt í sambandi við lögtingsval.

Stk. 2. Stillar sami flokkur fleiri listar upp, setir valnevndin eitt tal aftrat bókstavmerkingini. (A1, A2, A3 o.s.fr.).

VI. Atkvøðuseðlar

§ 10. Kommuvalnevndin útvegar atkvøðuseðlar til valið og letur neyðugt tal av teimum til hvørt valstað.

Atkvøðuseðlarnir skulu verða gjørdir soleiðis, at ikki sæst ígjøgnum teir, og at teir kunnu faldast, so óviðkomandi ikki ssíggja, hvussu atkvøtt er.

Stk. 2. Atkvøðuseðilin skal hava upplýsing um valdag og valár, bókstavs- og floksfrámerki (Vallisti X, vallisti Y o.s.fr.) í so nógvum reglum sum talið á valevnislistum og harumframt nøvnini á øllum valevnum í somu raðfylgju, sum tey eru lýst í valevnislistanum.

Stk. 3. Valevnislistarnir skulu verða skildir hvør frá øðrum við grovari striku, og nøvnini á valevnunum skulu verða skild hvørt frá øðrum við tunnari striku.

Stk. 4. Einki annað orð, bókstavur ella frámerki má vera á nøkrum atkvøðuseðli, hvørki við prenti, skrift ella á annan hátt.

VII. Valstøð, valstýrir, valhøli o.tíl.

§ 11. Í hvørjari kommunu er minst eitt valstað.

Stk. 2. Kommunustýrið kann gera av, at kommunan verður býtt upp í tvey ella fleiri valstøð, um hvørt av hesum lýkur treytina í § 17, stk. 1, 2. pkt. í lóg um val til Løgtingið, soleiðis at atkvøðugreiðslan og uppteljingin av atkvøðunum fara fram í hvørjum øki sær.

Stk. 3. Kommunustýrið kann gera av, at eitt valstað verður niðurlagt.

§ 12. Atkvøðugreiðslan í kommununum, sum ikki eru býttar upp í fleiri valstøð, fer fram undir leiðslu av teirri av kommunustýrinum valdu kommuvalnevnd, sbt. § 3, men í kommunum við fleiri valstøðum verður sett valstýri við valstýrarum fyri hvørt økið sær at stíla fyri valinum har. Tað er kommunustýrið, sum setir hesi valstýri eftir vanligum reglum um val av nevndum. Valstýrini, sum skulu hava 3 limir, skipa seg sjálvi. Eingin veljari kann bera seg undan vali til valstýri, uttan so, at hann hevir lógligt forfall. Kommunustýrislimur ella valevni kann ikki vera limur ella tiltakslimur.

§ 13. Atkvøðugreiðslan fer fram í einum ella fleiri hølum, sum kommunan hevir

skyldu at ávísa, har atkvøðuklivar í neyðugum tali eru settir upp.

Atkvøðuklivarnir skulu vera soleiðis háttaðir, at ongin uttaní frá sær, hvussu atkvøtt verður. Klivarnir skulu hava ta útgerð, sum er neyðug fyri at atkvøða.

Stk. 2. Í valhølundum skulu yvirlit yvir valevnislistarnar verða sligin upp. Somuleiðis skal vegleiðing frá landsstýrismanninum um sjálvst valið verða sligin upp.

Stk. 3. Kommunan útvegar ein ella fleiri atkvøðukassar, ið skulu kunna læsast, og annars eru soleiðis háttaðir, at eingin atkvøðuseðil kann verða tikin uppúr, uttan at kassin verður latin upp.

Atkvøðukassarnir skulu vera læstir, meðan atkvøðugreiðslan fer fram.

VIII. Atkvøðugreiðsla á valdegunum

§ 14. Atkvøðugreiðslan byrjar kl. 10.00 fyrrapart og heldur fram til kl. 20.00, ella so leingi veljarar møta uttan steðg.

Stk. 2. Valið byrjar við, at formaðurin í kommunuvalnevndini/valstýrinum vísir fram atkvøðukassarnar, soleiðis at tað sæst, at teir eru tómir, og síðan verða teir læstir.

Stk. 3. Tá steðgur kemur í, verður valið lýst at vera liðugt, tó soleiðis, at limirnir í kommunuvalnevndini/valstýrinum og hjálparfólk tess tá beinanvegin hava rætt at atkvøða.

§ 15. Veljarar, ið vilja taka lut í valinum valdagin, mugu møta persónliga at velja.

Stk. 2. Veljarin skal hava við sær valkortid, sum hann handar valstýrslimi ella hjálparfólki. Hevur veljarin ikki valkortid við, verður nýtt valkort skrivað. Tá staðfest er, at veljarin er tann, hann gevur seg út fyri at vera, og at hann stendur á vallistanum, verður hann avmerktur á vallistanum. Valkortid verður síðani lagt saman við kortum, sum longu eru latin inn, í somu raðfylgju, sum veljararnir verða avgreiddir. Síðan verður atkvøðuseðil handaður veljaranum.

Stk. 3. Er veljari, sum møtir á valstaðnum, longu avmerktur á vallista, tí hann hevur brævatkvøtt sbrt. § 17, verður brævatkvøða hansara tikin frá teimum brævatkvøðum, sum verða roknaðar uppí, og lögð til brævatkvøður, sum ikki verða roknaðar uppí.

Stk. 4. Tá veljarin hevur fingið atkvøðuseðilin, fer hann beinanvegin inn í atkvøðuklivan, har ongin annar má vera inni, sí tó § 16. Her fer atkvøðugreiðslan fram á tann hátt, at veljarin setur kross antin við ein lista ella við eitt av valevnum.

Stk. 5. Áðrenn atkvøðuseðil verður koyrdur í atkvøðukassan, kann veljarin móti at lata atkvøðuseðilin inn fáa umbýtt atkvøðuseðilin við ein nýggjan, um hann er komin at seta krossin á skeivum stað, ella seðilin av óansni ella misgáum er gjørdur ónýtiligur. Tann ónýtiligi seðilin verður ógildaður.

Stk. 6. Veljarin leggur nú atkvøðuseðilin soleiðis saman, at ongin annar sær, hvussu atkvøtt er, og koyrir hann beinavegin í atkvøðukassan, meðan ein úr kommunuvalnevndini/valstýrinum ella eitt hjálparfólk tess sær.

§ 16. Í teim førum, sum nevnd eru niðanfyri, kann valstýrið slaka í teimum fyrisetu reglunum fyri atkvøðugreiðslu:

1. Møtir persónur á val og sigur seg ikki føran fyri einsamallan at greiða atkvøðu á fyriskrivaðan hátt, fær hann hjálp til hetta frá tveimum hjálparfólkum, sum valstýrið hevur tilnevnt til hetta endamál. Veljarin kann tó krevja, at annað hjálparfólkið er persónur, hann sjálvur vísir á. Hjálparfólkini hava tagnarskyldu.
2. Um persónur vegna brek ikki er førur fyri at koma sær inn í valhølið, kann hann krevja, at atkvøðugreiðslan fer fram beint uttan fyri valhølið. Atkvøðugreiðslan fer fram eftir ásetingunum í nr. 1.

IX. Atkvøðugreiðsla við brævi

§ 17. Veljari kann, í staðin fyri at mæta persónliga á valstaðnum valdagin, sbrt. § 15, atkvøða við at senda inn brævatkvøðu sambært ásetingunum í §§ 24-28 í løgtingsvallógini.

X. Atkvøðuteljingin

§ 18. So skjótt sum atkvøðugreiðslan er av, verða atkvøðuseðlarnir taldir á valstaðnum. Atkvøðuteljingin er almenn.

Stk. 2. Í kommunum við einum valstað skipar kommunuvalnevndin fyri teljingini, í kommunum við fleiri valstøðum skipar valstýrið fyri teljingini.

Stk. 3. Atkvøðuseðlarnir verða koyrdir úr atkvøðukassunum og verða síðani blandaðir og býttir javnt millum neyðugt tal av teljingarbólum. Er ivi um gildi av einum atkvøðuseðli, ella um hvørjum valevnislista atkvøtt er fyri, verður hesin atkvøðuseðil ikki taldur við í fyrsta umfari, men verður lagdur til vikis fyribils. Formaðurin fyri kommunuvalnevndini ella valstýrinum tekur ikki sjálvur lut í hesum parti av teljingini, men hann skal ansa eftir, at teljingin fer fram á rættan hátt.

Stk. 4. Tá teir einstøku teljingarbólarnir eru lidnir við teljingina av atkvøðuseðlum, verður úrslitið saman við teim ivasomu atkvøðuseðlum latið formanninum fyri kommunuvalnevndini ella valstýrinum.

Stk. 5. Valnevndin ella valstýrið tekur síðan avgerð, um teir ivasomu atkvøðuseðlarnir skulu verða roknaðir sum gildigir ella ikki. Ein atkvøðuseðil er ógildigur:

1. um tað ikki við vissu sæst, hvønn valevnislista veljarin hevur viljað atkvøtt fyri,
2. um atkvøðuseðilin er øðrvísi vorðin enn teir, sum útflyggjaðir eru til atkvøðugreiðsluna,
3. um á atkvøðuseðilin er skrivað annað enn ein krossur ella um

atkvøðuseðlinum er givið slíkt eyðkenni, at tað sæst, hvør veljarin er.

Stk. 6. Verður ein atkvøðuseðil vrakaður, skal orsøkin til hetta verða førd í gerðabókina.

§ 19. Kommunuvalnevndin ella valstýrið gera síðan upp úrslitið av atkvøðugreiðsluni.

Stk. 2. Í kommunum við einum valstaði, verður úrslitið av atkvøðuteljingini beinan vegin ført í gerðabókina hjá kommunuvalnevndini og kunngjørt fyri teim hjástøddu.

Stk. 3. Í kommunum við fleiri valstøðum, verður úrslitið av teljingini í hvørjum valstaði ført í gerðabókina, gjørt kunnugt fyri teim hjástøddu og fráboðað formanninum í kommunuvalnevndini skjótast gjørligt.

Stk. 4. Í kommunum við fleiri valstøðum kemur kommunuvalnevndin saman í seinasta lagi dagin eftir, at atkvøðugreiðslan er farin fram, fyri at gera upp atkvøðuteljingina í øllum valstøðum í kommununi. Hesin fundur er almennur. Fyri hvørt valstað tekur formaðurin í valstýrinum lut í fundinum, og skal hann hava við sær úrskrift úr gerðabókini hjá valstýrinum og alt atkvøðutilfarið.

Stk. 5. Kommunuvalnevndin ger nýggja teljing og meting av teim í valstøðunum givnu atkvøðuseðlum eftir reglunum í § 18 og ger síðan ta endaligu uppgerðina yvir úrslitið av atkvøðugreiðsluni; hetta verður ført í gerðabókina og gjørt kunnugt fyri teim hjástøddu.

Stk. 6. Kommunuvalnevndin ger upp fyrst fyri hvørt valstað sær og síðani samlar fyri alla kommununa, hvussu nógvar persónligar atkvøður, hvørt valevni hevur fingið. Uppgerðin verður gjørd fyri hvønn lista sær eftir hesum reglum:

1. Persónligar atkvøður: Hevur veljarin sett kross út fyri navninum á einum valevni og annars ikki givið

seðlinum nakað eyðkenni, verður atkvøðan roknað sum givin fyri hesum valevni.

2. Listaatkvøður: Hevur veljarin sett kross út fyri listanum ella út fyri nøvnunum á fleiri valevnum ella sett kross yvir allan listateigin, ella sett krossin á slíkan hátt, at tað ikki við vissu sæst, hvørt av valevnum listans veljarin hevur atkvøtt fyri, verður atkvøðan at rokna sum listaatkvøða.

Stk. 7. Samlaða atkvøðutalið (gildigar, ógildigar og umskiftir atkvøðuseðlar) verður borið saman við tey í § 15, stk. 2 nevndu valkort.

XI. Uppgerð av valinum

§ 20. Uppgjørt verður, hvussu nógvar atkvøður, hvør góðkendur listi hevur fingið tilsamans. Samlaða atkvøðutalið hjá øllum listum, sum hava fingið í minsta lagi $1/x$ part av atkvøðunum, verður býtt við kommunustýrslimatalinum (x), sum veljast skulu í kommununi. Við hesum tali (x) verða atkvøðutølini hjá listunum býtt, og við hesum roknihátti verður funnið, hvussu nógvar umboð hvør listi hevur rætt til at fáa í mun til atkvøðutalið. Geva teir við býti framkomnu býtingarpartar tilsamans, tá ið brøkarnir verða tveittir burtur, ikki x kommunustýrslimir, verða teir størstu brøkirnir hækkaðir, til hetta tal er rokkið (hátturin við størsta brøki). Stendur á jøvnum, verður kastað lut.

Stk. 2. Á hvørjum lista verða fólk vald eftir persónliga atkvøðutalinum. Stendur á jøvnum, verður kastað lut.

Stk. 3. Er valevnislisti, ið eigur næsta kommunustýrslim, tømdur, verður hesin kommunustýrslimur tikin av tí lista, sum liggur næstur í brøki.

§ 21. Tá valið er endaliga gjørt upp, førir formaðurin í kommunuvalnevndini inn í gerðabókina gjølligar upplýsingar um tað, soleiðis at skilað verður til, hvussu atkvøðurnar skiftust til teir ymsu valevnislistarnar, í hvørjum nummarrað sessirnir vórðu lutaðir teimum, hvussu mangar persónligar atkvøður hvørt valevni hevur fingið, hvørjir limir, ið valdir eru, og limanummarið, sbrt. § 20, sum hvør av teimum hevur fingið; somuleiðis verða nøvnini á teimum valevnum, sum ikki vórðu vald, førd inn í gerðabókina, sum verður undirskrivað av allari valnevndini.

Stk. 2. Kommunuvalnevndin boðar teimum valdu frá valinum og sigur samstundis hvørjum einstøkum limi frá, hvørjum limanummari hann er valdur við.

Stk. 3. Gerðabókin verður latin kommununi. Somuleiðis verður alt atkvøðutilfarið latið kommununi til nýtslu undir møguligari fínteljing. Um so verður, at kommunustýrið ger av, at fínteljing skal vera, skal hon fara fram í seinasta lagi vikudagin eftir sjálvan valdagin.

Stk. 4. Atkvøðutilfarið verður goymt av kommununi, til kærufrestin er farin, ella møgulig klaga um valið er endaliga viðgjörd, og støða tikin til hana. Síðan skal tilfarið forkomast.

XII. Fritøka undan vali

§ 22. Hvør persónur, sum valbærur er, hevur skyldu at taka við vali.

Stk. 2. Um onkur hevur verið kommunustýrslimur í 8 ár ella meiri, hevur hann ikki skyldu at taka við endurvali, fyrr enn 2 fylgjandi valskeið eru liðin; somuleiðis kann persónur, ið fyllt hevur 60 ár, bera seg undan at taka við vali. Harumframt, kann kommunustýrið játta umsókn frá persónum, sum vegna ringa heilsu, starv ella virki teirra ella tílíkt hava góða grund til at biðja um at sleppa undan vali.

Stk. 3. Um onkur av teim valdu ynskir at sleppa undan at taka við vali, sbr. stk. 1, skal hann innan fyri somu freist, sum er galdandi fyri at senda inn klagu, sbrt. § 23,

stk. 1, skrifliga vanda sær kommunustýrið, sum viðger og tekur avgerð í málinum á sama hátt, sum nevnt í § 23, stk. 2, viðvíkjandi klagum.

Stk. 4. Kommunustýrslimur skal eftir umbøn sleppa úr kommunustýrinum, um hesin vegna ringa heilsu, starv ella virki sítt ella tílíkt hevur góða grund til at sleppa úr kommunustýrinum.

XIII. Klagur

§ 23. Klagur um kommunuvalið skulu vera skrifligar og skulu vera kommununi í hendi í seinasta lagi 8 dagar eftir, at valið er gjørt endaliga upp.

Stk. 2. Klagur sbrt. stk. 1, skulu viðgerast í kommunustýrinum í seinasta lagi 10 dagar eftir, at freistin er farin. Áðrenn kommunustýrið tekur avgerð sína, skal kommunuvalnevndin vera hoyrd.

§ 24. Tær avgerðir, sum kommunustýrið hevur tikið viðvíkjandi klagum um valið, sbrt. § 23, og innkomnum umsóknum um at sleppa undan vali og áheitanum um at sleppa úr kommunustýrinum, sbrt. § 22, kunnu, áðrenn 14 dagar eru lidnir, eftir at avgerðin er tikin, verða skotnar inn fyri landsstýrismannin.

§ 25. Um valið við endaligu avgerðina verður lýst ógildigt, skal umval fara fram skjótast gjørligt. Við umval kunnu bara teir persónar velja, sum høvdu valrætt tann dagin, tað ógildaða valið fór fram. Við umval er manngongdin annars hin sama sum við fyrra valið.

§ 26. Tá vanligt val til kommunustýri er farið fram, fara gomlu limirnir í kommunustýrinum frá 31. desember.

Stk. 2. Um klaga er um valið, áðrenn tann í § 23, stk. 1 ásetta freist er farin, fer gamla kommunustýrið ikki frá, fyrr enn tað hevur viðgjørt og tikið avgerð

viðvíkjandi klaguni. Um tað er kommunustýrið sjálvt, sum lýsir valið ógildigt, fer tað ikki frá, fyrr enn umval hevur verið, og møguligar klagur um umvalið eru viðgjørðar, og avgerð tikin av kommunustýrinum.

Stk. 3. Um so er, at valið verður lýst ógildigt av landsstýrismanninum, aftaná at nýggja kommunustýrið hevur tikið við, skal nývalda kommunustýrið halda fram, inntil umval hevur verið, og møguligar klagur um umvalið eru viðgjørðar, og avgerð tikin.

§ 27. Kommunustýrslimur, sum ímóti sínum vilja verður noyddur at fara frá sum kommunustýrslimur, kann skjóta avgerðina inn fyri landsstýrismannin til endaliga avgerð.

XIV. Um val í sambandi við kommunusamanlegging

§ 28. Valrætt og valbæri til kommunuval, har kommunur leggja saman, hevur hvør tann, sum er meldaður til fólkayvirlitið í einum av teimum kommununum, ið leggja saman, í seinasta lagi 2 vikur áðrenn valdagin, og annars lýkur treytirnar í § 2.

§ 29. Um kommunur leggja saman, skal nýggj felags kommunuvalnevnd veljast at skipa fyri valinum. Kommunuvalnevndin skal hava í minsta lagi 3 limir og ein tiltakslim fyri hvønn av limunum. Kommunuvalnevndin skipar seg sjálv og situr sama tíðarskeið sum kommunustýrið.

Stk. 2. Kommunustýrslimur ella valevni kann ikki vera limur ella tiltakslimur í kommunuvalnevndini.

Stk. 3. Koma samanleggjandi kommunurnar ikki ásamt um val av kommunuvalnevnd, ger landsstýrismaðurin av.

§ 30. Í samanleggjandi kommunu, har bara eitt valstað er frammanundan, verður sitandi kommunuvalnevnd broytt til

valstýri. Eru fleiri valstöð standa verandi valstýri við, og sitandi kommunuvalnevndin fellur burtur, sbr. tó § 29, stk. 1.

Stk. 2. Hóast stk. 1 kunnu samanleggjandi kommunur gera av at velja valstýrið av nýggjum.

§ 31. Talið av veljarum, ið skulu skriva undir vaevnislistarnar sambært § 8, stk. 6, skal vera í mun til samlaða talið av íbúgvum í samanleggjandi kommununum.

§ 32. Mál viðvíkjandi klagum um valið, og áheitanir um at sleppa undan at taka við vali, sbrt. kap. XII, verða viðgjørd av kommunustýrinum í tí kommununi, har valið, ið klagað verður um, hevur verið, ella í tí kommununi, har persónurin býr, sum ynskir at sleppa undan at taka við vali.

Stk. 2. Fer eitt kommunustýrið ikki frá 31. desember orsakað av reglunum í § 26, stk. 1, so halda eisini gomlu kommunustýrini í hinum samanleggjandi kommununum fram á sama hátt.

XV. Vanligar reglur

§ 33. Kommunuvalnevndin/valstýrið skal síggja til, at veljarar ikki verða órógvaðir ella ávirkaðir av valstríði ella øðrum í valhølinum ella beint við valhølið. Øll, sum eru í valhølinum, skulu gera eftir boðum hjá kommunuvalnevndini/valstýrinum.

§ 34 Tað er strangliga bannað limum í kommunuvalnevndini/valstýrinum ella hjálparfólki hennara at gera seg kunnugar við, hvussu veljari hevur atkvøtt.

Stk. 2. Eingin limur í løgtingsvalnevndini, valstýrinum, hjálparfólk ella nakar annar, ið er hjástaddur í valhølinum, har atkvøðugreiðslan fer fram, hevur loyvi at geva veljarum ráð, ávísing ella tilelving um, hvønn teir skulu velja. Heldur ikki má nakar av teimum nakrantíð upplýsa, um ein veljari hevur verið á vali ella geva sína

vitan víðari, um hann á valstaðnum fær kunnleika um, hvat vaevni ella hvønn flokk ein veljari hevur valt.

Stk. 3. Brot á tær í stk. 2 nevndu fyriskipanir verður revsað við bót

§ 35. Tað er bannað floksskrivstovum ella øðrum miðvíst at kanna eftir, um veljarar møta fram til atkvøðugreiðslu. Brot á hesa reglu verður revsað við bót.

§ 36. Eingin veljari, sum hevur atkvøtt, hevur skyldu at upplýsa fyri rættinum, hvussu hann hevur atkvøtt.

§ 37. Eingin má av arbeiðsgevara vera so mikið bundin, at hann ikki fær høvi til at velja.

§ 38. Tann, ið ikki røkir tær skyldur, sum henda lóg fyriskrivar, verður revsaður við bót, um so er, at strangari revsing ikki er uppiborin eftir lóggávuni annars.

§ 39. Kommunustýrið veitir samsýning til kommunuvalnevndarlimir, valstýrslimir og hjálparfólkið fyri ta tíðina, valið og atkvøðuteljingin taka, eftir áseting landsstýrismansins.

Stk. 2. Kommunan rindar sjálv allar útreiðslur, sum standast av valinum.

§ 40. Henda lóg fær gildi beinan vegin Samstundis fer úr gildi løgtingslóg nr. 44 frá 19. juni 1972 við seinni broytingum.

ALMANNAMÁLARÁÐIÐ

Kap. 1. Almennar viðmerkingar

Víst verður til almennu viðmerkingarnar til uppskot um løgtingslóg um val til Løgtingið.

Galdandi rættur

Galdandi lóg um val til kommunur er løgtingslóg nr. 44 frá 19. juni 1972 um val til allar føyroyskar kommunur. Áðrenn hendan lóg kom í gildið, var val til kommunur ikki eins fyri allar kommunur í Føroyum. Ein sjálvstøðug lóg var, sum reguleiraði val til Tórshavnar kommunu. Eitt av høvuðsendamálunum við vallógini frá 1972 var at hava eina lóg, sum reguleiraði val til allar føyroyskar kommunur.

Galdandi kommunuvallóg regulerar, mannagongdina í sambandi við kommunuval. Fleiri tíðarfreistir eru, sum skulu haldast eins og allar tær uppgávur sum hoyra til eitt val, verða við vallógini býtt út á ymiskar partar.

Niðanfyri er ein nærri útgreinan av heimildum, uppgávum og skyldum hjá ymisku partunum.

Veljarar:

Fyri at kunna útinna valrætt, skal ein standa á vallista. Galdandi lóg ásetur treytir fyri, hvør hevur valrætt og hvør kann verða settur á vallista. Ríkisborgarar úr øðrum londum hava valrætt til kommunuval, um so er, at teir hava havt fastan bústað í Føroyum seinastu 3 árinum undan valinum.

Til sjálva atkvøðugreiðsluna, skal veljarin mæta persónliga, undantikið sjófólk, sjúk og aðrir persónar, ið ikki hava móguleika at greiða atkvøðu á valstaðnum sjálfvan valdagin. Hesi kunnu í staðin brævatkvøða. Veljari, ið ikki er førur fyri einsamallur at greiða atkvøðu, kann hann fáa hjálp til hetta. Um persónur ikki er førur fyri at koma sær inn í valhøli, kann atkvøðugreiðslan fara fram beint uttan fyri valhølið. Blindur ella sjónveikur kann fáa hjálp frá persóni, sum veljarin sjálvur vísir á.

Veljarar hava skyldu at taka við sum valstýrari, um kommunan tekur avgerð um hetta. Hinvegin hevur ein veljari ikki skyldu til at geva upp fyri rættinum, hvørjum hann hevur atkvøtt fyri, ella um hann hevur atkvøtt fyri ella ímóti einum vaevni. Øll, sum eru til staðar undir valinum hava skyldu til at lýða boðum formansins á valstaðnum.

Vaevni:

Galdandi lóg ásetur treytir fyri, hvør er valbærur til kommunuval. Vaevni hava skyldu at taka við valið, uttan so at hann hevur verið limur av bygda(r)ráðið/býráðið í 8 ár ella fleiri, hevur fyllt 60 ár ella hann vegna ringa heilsu, starv ella virki sítt ella tílíkt hevur góða grund til at biðja um at sleppa undan vali. Um vaevni ynskir at biðja seg undan at taka við vali, skal hetta gerast við at venda sær skrivliga til bygda(r)ráðið/býráðið.

Vaevni kunnu ikki verða limir í valstýri. Tey vaevni á einum vaevnislista, sum ikki eru vald, verða roknað sum tiltaksmenn fyri tey, sum eru á sama lista.

ALMANNAMÁLARÁÐIÐ

Bygda(r)ráð/býráð:

Bygda(r)ráðið/býráðið setir kommunuvalnevnd og möguleg valstýri. Bygda(r)ráðið/býráðið kann, eins og valnevndarformaðurin taka ímóti valevnislistum, og gera av, at valkort verða send út til veljararnar.

Bygda(r)ráðið/býráðið ger av, um kommunan verður býtt upp í fleiri atkvøðingarøki ella um eitt atkvøðingarøkið skal niðurleggjast. Eisini ávísir tað høli til atkvøðugreiðslu og útvegar neyðuga útgerð. Harumframt kann bygda(r)ráðið/býráðið veita samsýning til valnevndarlimir, valstýrarar og hjálparfólk. Kommunan rindar sjálv allar útreiðslur, sum standast av valinum.

Um onkur av órøttum er komin á vallistan, ella onkur rættkomin ikki er tikin við á vallistan, tekur bygda(r)ráðið/býráðið ímóti kærnum um hetta. Kommunan kannar eisini kærna og tekur endaliga avgerð í málinum.

Eftir at valið er gjørt upp, tekur bygda(r)ráðið/býráðið ímóti gerðabókini og øllum atkvøðutilfarinum, og goymir hetta til kærufreistin er farin, ella til möguleg klaga um valið er endaliga viðgjörd og støða tikin til hana. Síðan skal tilfarið forkomast. Bygda(r)ráðið/býráðið kann gera av, at ein fínteljing skal vera, og hevur annars gerðabókina í varðveitslu.

Verður kært um valið, skal bygda(r)ráðið/býráðið gera mótmæli. Harumframt kann bygda(r)ráðið/býráðið lýsa val ógildigt.

Bygda(r)ráðið/býráðið tekur avgerð um játtan av umsókn um at sleppa undan at taka við vali. Hetta er eisini galdandi fyri ta støðu, tá kommunustýrislimur setir fram ynski um at sleppa úr bygda(r)ráðið/býráðið. Kommunustýrislimur skal eftir umbøn sleppa úr, um hesin vegna ringa heilsu, starv ella virki sítt ella tílíkt hevur góða grund til at sleppa úr bygda(r)ráðið/býráðið. Limur í bygda(r)ráðið/býráðið skal leggja frá sær, um so er, at hann ikki longur lýkur treytirnar fyri valbæri til kommunuval. Limur, sum verður noyddur frá, kann skjóta avgerðina inn fyri Føroya landsstýrið til endaliga avgerð

Eftir val, fara limirnir í bygda(r)ráðið/býráðið frá 31. desember, uttan so at klaga er sett fram. Er klaga sett fram, fer bygda(r)ráðið/býráðið ikki frá fyrr enn tað hevur viðgjørt og tikið avgerð viðvíkjandi framsettu klaguni. Limir verða valdir fyri 4 ár, og allir limir fara frá í senn. Um so er at limur doyri ella av aðrari orsök fer frá, kann eftirmaður koma í hansara stað, og situr hann ta tíð, ið eftir er av valskeiðnum. Fyrst valdi limurin boðar limirnar til fyrsta fundin har nývalda bygda(r)ráðið/býráðið skal koma saman.

Kommuvalnevnd:

Nevndin hevur 3 limir og skipar seg sjálv og situr sama tíðarskeið sum bygda(r)ráðið/býráðið. Kommuvalnevndin fyrireikar og fyriskipar valið, við m.a. at geva góðkendur valevnislistunum bókstavafrámerki og talnummar framman fyri hvørt valevni, taka sær av atkvøðugreiðsluni og útvega atkvøðuseðlar og atkvøðukassar. Limirnir í nevndini skulu vera til staðar, tá valið byrjar eins og teir ella hjálparfólk skulu verða til staðar, tá atkvøðuseðlar verða koyrdir í atkvøðukassan. Eisini kunnger hon stað og klokktíð fyri valið.

Kommuvalnevndin metir um valevnislistar eru fullfíggjaðir. Um ein valevnislisti verður mettur at verða ófullfíggjaður, skal nevndin beinanvegin boða frá hesum, soleiðis at høvi er at bota um brekið. Um so er, at ein persónur er stillaður upp á fleiri listum, skal nevndin boða valevninum frá hesum.

ALMANNAMÁLARÁÐIÐ

Um so er, at valevnislisti verður ógildaður ella um valevni ella stillari verður strikaður av listanum, skal nevndin føra hesa avgerð í gerðabók, og senda úrskrift úr henni til stillaran, sum hevur latið listan inn. Harumframt skal nevndin vísja sær um, at veljarin er tann, hann sigur seg vera, og at hann stendur á vallistanum.

Tað er bannað kommunuvalnevndini at gera seg kunnugan við, hvussu veljari hevur atkvøtt og heldur ikki hevur hon loyvi til at geva veljarum ráð, ávísing ella tilelving um, hvønn teir skulu velja, ella geva tílíka vitan víðari.

Kommuvalnevndin hevur leiðsluna av uppteljingini. Í kommunum við fleiri atkvøðingarøkjum, kemur valnevndin saman aftur í seinasta lagi dagin eftir, at atkvøðugreiðslan er farin fram, fyri at gera upp atkvøðuteljingina í øllum atkvøðingarøkjum kommunurnar. Nevndin ger eina nýggja teljing fyri síðani at gera endaliga úrslitið upp. Hon førir hetta í gerðabókina.

Umframt hetta boðar nevndin teimum valdu frá valinum og sigur hvørjum limanummari hann er valdur við. Um mótmæli verður sett fram um valið, skal kommunan fáa ummæli frá valnevndini áðrenn avgerð verður tikin.

Formaður í kommuvalnevndini:

Formaðurin kann, eins og bygda(r)ráðið/býráðið taka ímóti valevnislistum. Tá valið byrjar, kannar hann um nøvnini á nevndarlimunum, talið á bygda(r)ráðslimum/býráðslimum, ið skulu verða valdir og mótiknar valevnislistar. Eisini vísir hann fram atkvøðukassarnar.

Aðrar uppgávur hjá formanninum í kommuvalnevndini eru, at hava eftirlit við at gerðabók verður førd, taka ímóti teljingarúrslitinum og ivasomum atkvøðuseðlum. Tá valið er endaliga gjørt upp, førir hann hetta í gerðabókina, saman við fleiri týðandi upplýsingum. Umframt hetta kann viðmerkjast, at hann ikki tekur lut í sjálvari uppteljingini, men ansar eftir, at hon fer fram á rættan og tryggan hátt.

Valstýri:

Um fleiri atkvøðingarøki eru í eini kommunu, setir bygda(r)ráðið/býráðið eitt valstýri, at taka sær av atkvøðingarøkjum. Valstýrið hevur í minsta lagi 3 limir og í mesta lagi 9 limir, og skipar seg sjálv. Umframt hetta tekur formaðurin í valstýrinum lut í fundinum, har allar atkvøður frá øllum atkvøðingarøkjunum verða taldar saman.

Landsstýrismaður:

Landsstýrismaðurin lýsir nær valdagurin er, hvar valevnislistar skulu latast inn og seinastu freist at lata valevnislistar inn. Eisini tekur hann avgerð um klagur, sum kunnu koma av at bygda(r)ráðið/býráðið hevur tikið avgerð, sum viðvíkja einum valið. Umframt hetta, kann landsstýrismaðurin lýsa val ógildugt og tekur endaliga avgerð um klagur frá limi í bygda(r)ráðið/býráðið, sum ímóti sínum vilja er noyddur at fara frá sum bygda(r)ráðslimur/býráðslimur.

Um so er, at bygðaráðslimur/býráðslimur fer frá í valskeiðnum, og eingin tiltaksmaður er, skipar landsstýrið fyri vali av so mongum limum, sum resta í. Landsstýrið kann um neyðugt víkja frá teimum í lógini tilskilaðu tíðarfreistunum.

Annað:

Í galdandi lóg er ásett, at val fer fram annan týsdag í november, og at valskeiðið gongur frá 1. januar árið eftir.

Tað er forboðið floksskrivstovum og øðrum at kanna eftir um veljarar mæta fram til atkvøðugreiðslu.

Galdandi lóg inniheldur eisini reglur um val í sambandi við kommunusamanlegging. Hesar eru at finna í §§ 25a – 25e.

Broytingar í mun til galdandi lóg

Eftir uppskotinum verða meginreglurnar í galdandi lóggávu um val til kommunur varðveittar. Talan er tó um eina stóra broyting viðvíkjandi bygnaðinum av sjálvari lógini. Hetta er tí at løgtingsvallógin og kommunuvallógin ikki samsvara í bygnaði, og at mett verður, at lógirnar verða nemmari at umsita, um tær líkjast í bygnaði. Fleiri ásetingar eru nágreinaðar, soleiðis at hesar samsvara meira við ásetingarnar í løgtingsvallógini.

Veljarar:

Eftir galdandi lóg, liggur tað valfrítt til kommununa, um hon sendir valkort út til veljarar ella ikki. Við uppskotinum, er hesin møguleikin ikki til longur við tað, at kommunan skal senda valkort út til veljararnar.

Eftir galdandi lóg, er rætturin til at brævatkvøða avmarkaður til einans at fevna um sjófólk, sjúk og onnur, ið ikki hava møguleika at greiða atkvøðu á valstaðnum sjálvan valdagin. Við lógaruppskotinum verður hesin rættur víðkaður til at fevna um allar veljarar uttan mun til hvør veljarin er, hvat starv hann hevur ella hvussu hann er fyri. Hetta er fyri at gera skipanina meiri lagaliga og fyri at fáa vallutøkuna til at verða so góða, sum til ber.

Við lógaruppskotinum verður staðfest, at um so er, at ein persónur hevur tørv á at fáa hjálp til at greiða atkvøðu, so fær hann hesa hjálp. Í galdandi lóg, er hesin rættur avmarkaður til, at um ein veljari sigur seg ikki føran fyri einsamallur at greiða atkvøðu, kann hann fáa hjálp til hetta. Við lógaruppskotinum fær veljarin sostatt ein veruligan rætt til at fáa ta hjálp, honum tørvar í sambandi við atkvøðugreiðslu. Umframt hetta, verður rætturin til at ein veljari sjálvur kann vísa á annað av hjálparfólkunum, víðkaður til at fevna um allar veljarar. Í dag, er hesin rættur avmarkaður til blind ella sjónveik. Hetta er eisini galdandi fyri teir veljarar, sum atkvøða við brævi.

Valevni:

Viðvíkjandi kravið um undirskrift frá veljarum á valevnislistum, er við lógaruppskotinum, hvussu nógvir veljarar í mesta lagi skulu undirskriva valevnislistar. Einki størsta mark er í galdandi lóg hesum viðvíkjandi.

Við lógaruppskotinum er nærri lýst, hvussu nøvnini skulu stillast upp á valevnislistan og hvussu tey skulu verða sett á atkvøðuseðilin. Hetta samsvarar við § 14, stk. 3 í løgtingsvallógini.

Eftir galdandi lóg, er ikki heilt greitt, um eitt valevni kann standa á meiri enn einum lista. Við lógaruppskotinum verður staðfest, at ein persónur bert kann vera stillaður á einum valevnislista.

Bygda(r)ráð/býráð:

Bygda(r)ráð/býráð er við lógaruppskotinum broytt til kommunustýrið. Í § 1 í lógaruppskotinum verður víst til kommunustýrslógina viðvíkjandi talið av limum í einum kommunustýrið. Henda tilvísing er ikki í galdandi lóg. Umframt hetta er kommunustýrið broytt til kommunan. Endamálið við hesi broyting er, at ongin ivi skal verða um, at kommunala umsitingin hevur heimild til at fremja nógv av tí, sum er álagt kommunustýrinum í galdandi lóg.

Ásetingin viðvíkjandi forfalli av teirri grund, at limur doyr ella av aðrari orsök fer frá, áðrenn 4-ára valskeiðið er fari, verður eftirmaður hansara bert at sita ta tíð, ið eftir er av valskeiðnum, er ikki tikið við í uppskotið. Hetta er ein náttúrlig avleiðing av, at tað í § 1 er fast ásett, at kommunustýrslimir verða valdir fyri 4 ár í senn.

Eftir galdandi lóg, er tað uppgávan hjá kommunuvalnevndini at útvega atkvøðukassar. Henda uppgávan verður við lógaruppskotinum flutt frá valnevndini til kommunua.

Við lógaruppskotinum, ikki bara kann, men skal kommunustýrið veita samsýning til kommunuvalnevndarlimir, valstýrslimir og hjálparfólkið fyri ta tíðina, valið og atkvøðuteljingin taka. Hetta verður gjørt eftir áseting landstýrismansins.

Kommunuvalnevnd:

Viðvíkjandi kommunuvalnevndini, er við lógaruppskotinum ásett, at umframt at nevndin hevur 3 limir, skal hon eisini hava 1 tiltakslim fyri hvønn limin. Umframt hetta er við lógaruppskotinum ásett, at kommunustýrið tilnevni nýggjar limir, um kommunuvalnevndin ikki er fullmannað. Hetta samsvarar við løgtingsvallógina

Við lógaruppskotinum, er heimild givin til løgtingsvalnevndina at gera av við lutakasti, á hvørjum valevnislista viðkomandi skal standa á, um so er, at eingin fráboðan er komin, har valevni tekur støðu til, á hvørjum lista viðkomandi ynskir at verða uppstillaður.

Eftir galdandi lóg, skal úrskrift úr gerðabókini um at at valevnislisti verður lýstur ógildaður, ella um valevni ella stillari verður strikaður av listanum sendast tí stillara, sum hevur latið listan inn. Mett verður at tað sum hevur serligan týdning í hesum sambandi er, at stillarin, sum hevur latið valevnislistan inn, fær boðini skjótast gjørligt, soleiðis at feilurin kann rættast beinanvegin. Tí er kravið um, at úrskrift úr gerðabókini skal sendast stillaranum broytt til, at kommunuvalnevndin ístaðin fær eina liðiligari fráboðanarskyldu. Hinvegin merkir hendan broytingin, at møguleikin fyri at fremja rættingar í valevnislistum kann gerast skjótari.

Við lógaruppskotinum verður rætturin hjá veljarum at velja loyniligt víðkaður á tann hátt, at eingin av nevndarlimunum, valstýrslimunum ella onnur hjálparfólk mugu nakrantíð upplýsa um ein veljari hevur verið á valið.

Framferðarhátturin, viðvíkjandi hvussu kommunuvalnevndin ger úrslitið upp í persónligar atkvøður og listaatkvøður, er við uppskotinum lýstur nærri.

Formaður í kommunuvalnevndini:

Óneyðugt er, at formaðurin í kommunuvalnevndini/valstýrinum ger kunnugt nøvnini á limunum í nevndini, talið av limum, sum skulu veljast og valevnislistarnar. Tí er hetta ikki tikið við í lógaruppskotið.

ALMANNAMÁLARÁÐIÐ

Við lógaruppskotinum er ásett, at kommunuvalnevndin førir gerðabók, t.v.s. at valbók er broytt til gerðabók. Sum heild eru uppgávarnar hjá formanninum í valnevndini vorðnar færri, meðan uppgávarnar hjá valnevndini ella valstýrinum at virka sum ein heild eru fleiri.

Valstýri:

Eftir galdandi lóg, skal valstýri verða millum 3 til 9 limir. Við lógaruppskotinum, verður limatalið í einum valstýrið fastsett til at verða 3 limir. Hetta samsvarar við lógaruppskotið um val til Løgtingið.

Landsstýrismaður:

Eftir galdandi lóg er ásett, at ein vegleiðing skal verða uppsligin í valhølundum, sum innihalda tær greinar í lógini, sum hava mestan týðning fyri sjálvt valið. Við lógaruppskotinum, er hetta broytt til, at ein vegleiðing frá landsstýrismanninum um sjálvt valið skal verða sligin upp. Sostatt verður tað eitt krav, at vegleiðingin er frá landsstýrismanninum.

Annað:

Eftir galdandi lóg, skulu vallistar verða gjørdir í seinasta lagi 1. september í tí árið valið fer fram. Við lógaruppskotinum er hetta broytt til at vallistarnir í seinasta lagi skulu verða gjørdir 5 vikur áðrenn valið. Ásetingin um at eykalisti skal gerast, er tikin burtur. Hinvegin verður greitt ásett, at vallistarnir verða gjørdir við støði í skrásetingum hjá Landsfólkayvirlitinum. Umframt hetta, verður heldur onki krav um at gera vallistarnar í tveimum eintøkum longur, tí mett verður, at ikki er neyðugt við tveimum eintøkum. Hesar broytingar eru fyri at fáa meiri samsvar millum orðingarnar í vallógunum.

Viðvíkjandi freist til at leggja vallistarnir fram til alment eftirlit, verður hetta við uppskotinum broytt frá at verða 4 vikur, til at verða beint eftir almannakunngerðingina hjá landsstýrismanninum. Freistin fyri, hvussu leingið hesir skulu liggja, er broytt frá at verða fastlagt til 2 vikur, til eitt minimumskrav á 1 viku.

Lýsingin av, at vallistarnir liggja frammi til alment eftirlit liggur eftir galdandi lóg á kommununum. Við lógaruppskotinum verður henda uppgáva flutt til landsstýrismannin. Í sambandi við lögtingsval liggur uppgávan til at lýsa at vallistar liggja frammi til alment eftirlit eisini á landsstýrismanninum. Orsøkin til at henda uppgáva verður flutt frá kommunum til landsstýrismannin er, at kommunurnar sleppa frá at lýsa um hetta hvør í sínum lagi. Í staðin verður lýsingin savnað hjá landsstýrismanninum, sum síðani, vegna allar kommunur lýsir, at vallistar liggja frammi til alment eftirlit.

Viðvíkjandi kærur um vallistar, eru reglarnar broyttar soleiðis, at innihaldið er meira savnandi og meiri nágreiniligt. Við uppskotinum er ásett, at kommunan skal viðgera klagur um vallistar og rætta feilir til og við valdagin. Freistin fyri at kæra, er tískil við uppskotinum til og við valdagin. Lógaruppskotið nágreinar, hvørjar rættingar kommunan skal rætta til og við valdagin, og hvørjar rættingar ikki kunnu fara fram minni enn 14 dagar áðrenn valið.

Eftir galdandi lóg, kann kommunustýrið gera av, um valkort verða send út til veljararnar. Við lógaruppskotinum verður hetta ikki longur ein valmøguleiki, men ein skylda hjá kommunum. Eingin freist er fyri, nær kommunan skal senda valkortini út.

Eftir galdandi lóg, kunnu kommunustýri gera av, at kommunan verður býtt upp í tvey ella fleiri atkvøðingarøki. Við lógaruppskotinum, hevur kommunustýrið enn hesa heimild, men

ALMANNAMÁLARÁÐIÐ

hendan er kortini avmarkað á tann hátt, at um so er, at ein kommuna verður býtt upp í tvey ella fleiri valstøð, skulu hesi valstøð lúka treytina í § 17, stk. 1, 2. pkt. í lóg um val til Løgtingið, sum ásetur stødd á valstaði.

Tá valið skal gerast upp eftir persónligum atkvøðum, kann standa á jøvnum. Galdandi lóg hevur onga áseting um hetta. Við lógaruppskotinum er tí ásett, at um stendur á jøvnum, verður kasta lut.

Viðvíkjandi vali í sambandi við kommunusamanlegging, eru reglarnar í stóran mun tær somu sum í galdandi lóg. Kortini er ein nágreinan viðvíkjandi limatali í kommunuvalnevndini, soleiðis, at kommunuvalnevndin skal hava 3 limir og ein tiltakslim fyri hvønn av limunum. Umframt hetta er eisini ásett, at kommunustýrslimur ella valevni ikki kann verða limur ella tiltakslimur í kommunuvalnevndini.

Kap. 2. Avleiðingarnar av uppskotinum

Fíggjarligar avleiðingar fyri land og kommunur

Uppskotið hevur ongar fíggjarligar avleiðingar fyri land og kommunur.

Umsitingarligar avleiðingar fyri land og kommunur

Nakrar umsitingarligar avleiðingar eru fyri land og kommunur, men hesar verða mettar ikki at hava nakra fíggjarliga ávirkan. Sum dømi uppá umsitingarligar avleiðingar eru eitt nú, at uppgávan at lýsa, at vallistar liggja frammi til alment eftirlit, einans liggur hjá landstýrismanninum. Hetta førir við sær, at kommunurnar ikki longur skulu gera hesa lýsing. Ein onnur broyting í lógaruppskotinum er rætturin hjá einum veljara at fáa ein persónliga valdan hjálpara við, tá hann skal greiða atkvøðu, er víðkaður til at fevna um allar veljarar. Í galdandi lóg er hesin rættur avmarkaður til blind og sjónveik.

Sosialar avleiðingar fyri ávísar samfelagsbólkar ella felagsskapir

Lógaruppskotini hava ongar sosialar avleiðingar fyri ávísar samfelagsbólkar ella felagsskapir.

	Fyri landið/lands myndugleikar	Fyri kommunalar myndugleikar	Fyri pláss/øki í landinum	Fyri ávísar samfelagsbólkar/felagsskapir	Fyri vinnuna
Fíggjarligar/búskaparligar avleiðingar	Nei	Nei	Nei	Nei	Nei
Umsitingarligar avleiðingar	Ja	Ja	Nei	Nei	Nei
Umhvørvisligar avleiðingar	Nei	Nei	Nei	Nei	Nei
Avleiðingar í mun til altjóða avtalur og	Nei	Nei	Nei	Nei	Nei

ALMANNAMÁLARÁÐIÐ

reglur					
Sosialar avleiðingar				Nei	

Kap. 3. Serligar viðmerkingar til kommunuvallógina

Til § 1. Endamálið við ásetingini er, at kommunuval er ein fastan dag – annan týsdag í november í valárinum. Ásetingin um, at fyrst valdi limur í kommunustýrinum boðar til fyrsta fundin í nývalda kommunustýrinum er í samsvar við § 12, stk. 2 í kommunustýrisslógini.

Til § 2. Stk. 1. Við hesum er lætt hjá fólkeyvirlitinum at gera vallistar klárar, eins og avmarkað verður um eyka flytingarnar, sum fjórða hvørt ár eru beint undan kommunuvali.

Persónar, sum undir verjumáli, hava mist sítt rættarlaga virkisføri eftir § 6 í verjumálslógini hava ikki valrætt. Persónar, sum á annan hátt eru undir verjumáli eftir §§ 5 og 7 í verjumálslógini, missa ikki sín valrætt.

Stk. 2. Endamálið er at javnseta allar útlenskar ríkisborgarar í Føroyum, tá ræður um at taka lut í kommunala fólkaræðinum. Útlenskir ríkisborgarar í Føroyum hava sostatt valrætt og valbæri til kommunuval, um teir hava havt fastan bústað í Føroyum seinastu 3 árinum - uttan slit - undan valinum og annars lúka hinar treytirnar fyri valrætti og valbæri til Løgtingið. Tíðarskeiðið á 3 ár, verður at roknað frá dagfestingini tá flyting til landið er skrásett.

Treytirnar um aldur og um fastan bústað í Føroyum seinastu 3 árinum undan valinum, skal verða uppfyllt á valdegnum.

§ 3. Arbeiðið hjá kommunuvalnevndini fevnir eisini um uppteljing. Endamálið við stk. 2 er at forða fyri ógegni.

Uppgávan at lýsa valdag v.m. liggur hjá landsstýrismanninum. Ásetingin gevur eisini landsstýrismanninum møguleika at vísa á, hvar valevnislistarnir skulu latast inn, samanber við § 8, stk. 5, soleiðis, at lýsast kann, at valevnislistarnir t.d. skulu vera á kommunuskrivstovuni í seinasta lagi ein ávísan dag.

Gerðabókin kann fyrst á teldu, men skal skrivast út og undirskrivast við hond í endaligum líki. Alt viðvíkjandi valinum, sum er av týðningi, verður ført í gerðabókina. Her verður serliga hugsað um talið av innkomnum valevnislistum við nøvnum í somu raðfylgju sum á listunum, talið av útvegaðum atkvøðuseðlum til valið, talið av avgreiddum gildigum og ógildigum atkvøðuseðlum, atkvøðutølini fyri hvønn valevnislista og hvørt valevni og nøvnini á teimum valdu valevnum.

Til § 4. Hvør einkult kommuna, hevur ábyrgdina av at gera sínar egnu vallistar, har allir veljarar, ið hava fastan bústað í kommununi, og sum valdagin lúka treytirnar fyri valrætti, sbr. § 2, verða skrivaðir á.

Til § 5. Við ásetingini er fastsett ein tíðarfreist fyri, nær landsstýrismaðurin skal lýsa at vallistarnir liggja frammi til alment eftirlit. Hetta gevur veljarum móguleika at kanna um upplýsingarnir hjá viðkomandi veljara, eru rættir ella um onkur villa er íkomin, eitt nú at viðkomandi ikki er komin á vallista.

Áseting er eisini um, at kommunurnar skulu leggja vallistarnar fram til alment eftirlit beint eftir almennu kunngerðina hjá landsstýrismanninum. Ábyrgdin fyri at lýsa at vallistarnir liggja frammi til alment eftirlit, er sostatt einans hjá landsstýrismanninum og ikki hjá kommununum.

Valevnislistar skulu liggja frammi í minsta lagi í eina vika, og er hetta er í samsvar við løgtingsvallógina § 11, stk.1.

Til § 6. Kommunan ger rættingar á vallistanum.

Til § 7. Við ásetanini kunnu kommunur rætta egnar feilir í skrásetingini soleiðis, at tryggjast kann, at veljari, sum hevur valrætt og valbæri, av røttum kann sleppa at velja og verða valdur. Harumframt fevnir heimildin at gera rættingar eisini um tey føri, tá onkur av órøttum er komin á listan, og ikki bert tá onkur rættkomin ikki er komin á listan.

Av tí at rættingar kunnu gerast í valkortum til og við valdagin, er neyðugt, at starvsfólk, sum kunnu taka støðu til tey mótmæli, sum verða lögð fram, eru til staðar alt tíðarskeiðið valhølið er opið valdagin (t.v.s. frá kl. 10.00-20.00), sbr. § 14, stk. 1.

Til § 8. Kommunuvalevndin góðkennir valevnislistar. Havast skal fyri eyga, at endamálið við at hava mannagongdir fyri, hvussu valevnini skulu lýsast á valevnislistunum, er at lætta um og sleppa undan, at veljarin fær orsök at ivast, hvør valevni er.

Føðingardagurin hjá valevnunum og stillarunum verður kravdur, fyri at kommunuvalevndin á ein einfaldan og tryggan hátt kann eftirkanna og staðfesta, hvør viðkomandi er. Føðingardagurin skal ikki verða almannakunngjörður saman við valevnislistunum, men einans latast kommunuvalevndini at nýta í sínum arbeiði at kanna valevnislistarnir.

Valevnislistarnir kunnu latast inn til kommunuvalevndarformannin ella til kommununa. Endamálið er at gera tað liðiligari at lata valevnislistarnir inn. Hetta er serliga neyðugt fyri tær smáu kommunurnar.

Eftir at freistin, fyri at lata valevnislista inn, er farin, skal kommunuvalevndin kanna, um teir rættstundis innkomnu valevnislistar eru gildigir. Kommunuvalevndin skal eisini kanna, um valevnini á hvørjum vallista kunnu góðkennast, ella um nakað av valevnunum skulu strikast av valevnislistunum. Bert týðandi manglar, føra við sær, at ein valevnislisti verður lýstur ógildigur, um so er, at brekið ikki verður rættað til tíðina.

§ 9. Ásetingin er bert galdandi fyri flokkar, sum hava rætt at taka lut í løgtingsvali. Rætt at taka lut í løgtingsvali hava flokkar, sum seinasta løgtingsval fingi umboðan á tingi og framvegis eru umboðaðir har, umframt flokkar, sum eru fráboðaðir landsstýrinum eftir reglunum í løgtingsvallógini § 15. Hevur flokkur, sum er fráboðaður landstýrinum, ikki áður tikið lut í løgtingsvali, kann hann tó sjálvsagt ikki nýta hesa áseting.

Í § 9, stk. 1, 2. pkt. í lögtingsvallógini er ásett, at hvør flokkur “um gjørligt” eigur at fáa sama bókstav, sum hann áður hevur nýtt til onnur val. Nærri ásetingar eru tó hvørki í lógini ella viðmerkingunum til lögtingsvallógina um, nær tað *ikki* er gjørligt, at flokkur fær sama bókstav. Ein flokkur er tí ikki tryggjaður ein ávísan bókstav, og Løgtingið hevur ikki endaliga staðfest, hvørji atlit verða lögð til grund fyri eini noktan at geva einum flokki ávísan bókstav.

Til § 10. Atkvøðuseðlarnir skulu vera av kartong ella tjúkkum pappíri við eini vekt á minst 120 g/m². Atkvøðuseðlarnir skulu við ásettum bráki kunna leggjast saman á ein slíkan hátt, at teir kunnu leggjast niður í atkvøðukassan av veljarum, uttan at nakar hevur móguleika at síggja, hvat veljarin hevur atkvøtt.

Hvørki í kommunuvallógini ella í lögtingsvallógini eru reglur um, hvat kommunuvalnevndin skal gera, um eitt valevni doyr beint áðrenn eitt kommunuval. Tá kommunuvalnevndin fær upplýsingar um deyðsfall av einum valevni, sum førir til ella vildi ført til eina broyting í atkvøðuseðlinum, og sum hevur týdning fyri atkvøðugreiðsluna hjá veljarum, skal hon tryggja sær, at atkvøðuseðilin verður broyttur ella at nýggir atkvøðuseðlar verða gjørdir, soleiðis, at farna valevni ikki verður tikið við, ella um hetta ikki er móguligt, at veljarar fáa kunnleika um deyðsfallið á annan hátt.

Hóast móguleiki er fyri, at ein veljari, sum fær kunnleika um deyðsfall av einum valevni, fer at atkvøða fyri einum øðrum valevnislista, veður ein tílík upplýsing ikki mett at verða órógv av valstríði, sbr. § 33 í lógaruppskotinum. Hetta er tí, at boðini um at eitt valevni er farið, ikki í sjálvum sær er ein áheitan um at atkvøða fyri einum serligum flokki. Somuleiðis er ein tílík upplýsing heldur ikki í sjálvum sær í stríð við vanligu grundregluna um lutloysi, tá sjálv fráboðanin ikki setur veljaran fyri hugburðsligari ávirkan.

Veljarar skulu upplýsast um andlátíð við uppsløgum í valhølum og atkvøðuklivum. Uppsløgini skulu verða lutleys, t.d. sum ein fráboðan um, at eitt valevni NN á tí valevnislista, valevni stillar upp fyri, er deyður. Tað er uppgávan hjá kommunuvalnevndini at gera uppsløgini, og kommunustýrið syrgir fyri, at uppsløgini koma upp at hanga.

Til § 11. Her er ásett, at í hvørji kommunu skal í minsta lagi vera eitt valstað. Endamálið er at samskipa ásetingar í lógaruppskotinum um val til kommunur við ásetingarnar í lógaruppskotinum um val til Løgtingið, sbr. § 17, stk. 1, 2. pkt í lógaruppskotinum um lögtingsvallóg. Endamálið er at tryggja veljarunum eitt loyniligt val. Viðmerkjast skal, at ikki allar kommunur lúka treytirnar í § 17, stk. 1, 2. pkt. í uppskoti til lóg um val til Løgtingið, men høvuðsreglan eigur at verða, at valstøðini eru so stór, at tey í mestan mun tryggja veljarunum eitt loyniligt val.

Til § 12.

Valstýrir:

Valstýrini verða sett við lutfalsvalhátti, sbrt. kommunustýrislógini § 3.

Valstýrarar hava skyldu til at røkja tær uppgávur, teimum er álagt, uttan so, at talan er um lógligt forfall. Lógligt forfall kann verða, at ein persónur, sum vegna ringa heilsu, starv ella virki teirra ella tílíkt hevur góða grund til at biðja um at sleppa undan. Hevur ein valstýrari forfall, útnevnið kommunustýrið ein nýggjan valstýrara.

Viðmerkjast kann, at ein valstýrari kann veita sína tænastu á einum valstaði á einum øðrum valstaði innan fyri kommununa, enn valstaðið, har viðkomandi býr.

Tilnevnd hjálparfólk:

Sitandi kommunustýri kann velja nøkur tilnevnd hjálparfólk at hjálpa til við valinum. Kommunustýrið metir sjálvst um, hvussu nógv hjálparfólk tørvur er á at útnevna til eitt val. Tilnevndu hjálparfólkini verða vald millum fólk, sum starvast í kommununi og veljarar, sum búa í kommununi. Ein og hvør hevur skyldu til at átaka sær uppgávuna sum tilnevnt hjálparfólk.

Valevni kunnu ikki verða hjálparfólk og tey kunnu heldur ikki taka lut í uppteljingini av atkvøðu. Harafturímóti kann eitt valevni veita hjálp til atkvøðugreiðsluna, um viðkomandi verður útnevndur sum persónligur hjálpari.

Tilnevndu hjálparfólkini hava skyldu til at røkja tær uppgávur, teimum er álagt, uttan so, at talan er um lógligt forfall. Lógligt forfall kann verða, at ein persónur, sum vegna ringa heilsu, starv ella virki teirra ella tílíkt hevur góða grund til at biðja um at sleppa undan tilnevningini. Hevur eitt tilnevnt hjálparfólk lógligt forfall, tilnevnir kommunustýrið, eitt nýtt hjálparfólk. Tilnevndu hjálparfólkini skulu hjálpa kommunuvalnevndini við teirra uppgávum á valdegnum, harundir uppteljing av atkvøðum á valstaðnum. Kommunuvalnevndin kann taka avgerð um, at tilnevnd hjálparfólk eisini eru við til fínteljingina.

Harafturat kunnu tilnevnd hjálparfólk taka ímóti brævatkvøðum, eitt nú á ellis- og røktarheimi og í heimi hjá veljara. Tað er ikki eitt krav, at tilnevndu hjálparfólkini, sum virka sum móttakari av brævatkvøðum, eisini skulu verða við til atkvøðugreiðslu á valdegnum.

Til § 13. Kommunan skal taka sær av praktiskum fyrireikingum til atkvøðugreiðsluna á hvørjum valstaði í kommununi. Her verður serliga hugsað um, at høllir, atkvøðuklivar og atkvøðukassar skulu skaffast til atkvøðugreiðsluna, at valborð skulu setast upp, og at hjálparfólk skulu verða til staðar, meðan valið fer fram. Tá avgjørt verður, hvørji høll skulu nýtast til atkvøðugreiðslu, skal kommunan hava atlit til at høllini í besta mun eru atkomulig hjá fólki, ið sita í koyristóli og onnur kropsliga tálmaði.

Ongar ásetingar eru um, hvussu nógv valborð, atkvøðuklivar og atkvøðukassar skulu verða á hvørjum valstaði. Kommunan metir, út frá egnum royndum, hvussu nógv av hvørjum, tørvur er á, og hvørjum pláss er fyri í valhølinum.

Í sambandi við uppsetan av atkvøðuklivum, skal havast í huga, at ein serligur atkvøðuklivi kann verða soleiðis innrættaður, at pláss er fyri trimum fólki samstundis. Orsøkin til hetta er, at nóg mikið av pláss skal verða til, at veljari kann taka tvey hjálparfólk við, tá ein veljari hevur brúk fyri hjálp til at greiða atkvøðu. Havast kann eisini í huga, at pláss er fyri einum veljara, ið situr í koyristóli umframt tvey hjálparfólk, í hesum serliga atkvøðuklivanum.

Til § 14. Um alt landið byrjar atkvøðugreiðslan kl. 10.00 og heldur fram til kl. 20.00, ella so leingi veljarar møta uttan steðg. Hetta ger at veljarar ikki koma til stongdar dyr, og gevur tískil veljarum góðan móguleika at útinna sín valrætt. Atkvøðugreiðslan er liðug, tá eingin veljari sigur seg vilja greiða atkvøðu, hóast heitt verður á tey um tað. Eingin veljari kann noktast atgongd til at greiða atkvøðu – heldur ikki eftir kl. 20.00 – um veljarin er møttur upp fyri at atkvøða, áðrenn atkvøðugreiðslan endaliga er lýst at verða liðug. Orðingin samsvarar við § 20 í løgtingsvallógini.

Til § 15. Av tí at atkvøðugreiðslan er persónlig og loynilig, er í hesi áseting krav um, at veljarar skulu mæta persónliga á valstaðnum fyri at velja, um teir ynskja at taka lut í valinum valdagin. Ein veljari kann sostatt ikki fáa ein annan at fara á val fyri seg. Hetta er eisini galdandi við brævatkvøðu á teimum støðum í kommununi, har ein og hvør veljari kann brævatkvøða. Atkvøðugreiðslan er eisini persónlig og loynilig í teimum førum, har familja ella onnur, undir hesum umboð fyri fjølmiðlar, eru til staðar meðan brævatkvøða fer fram. Hetta er eisini galdandi, hóast veljarin hevur ynski um, at onnur kunnu síggja, hvat veljarin hevur atkvøtt.

Hóast ynskiligt er, at veljari hevur sítt valkort við á val, er hetta er ikki ein treyt fyri at kunna atkvøða. Hetta er tí, at ynski er um, at valluttøkan er so góð sum til ber. Eisini verður met, at hóast veljari ikki hevur valkort sítt við á val, ber til á annan hátt at staðfesta, hvør veljarin er, og um hesin hevur valrætt á viðkomandi valstaði.

Ásetingin er ikki ein forðing fyri, at veljarar taka barn við í atkvøðuklivan. Um veljarin setur flugubein í staðin fyri kross, verður atkvøðan góðkend at vera gildig.

Til § 16. Her er ásett, í hvørjum førum valstýrið kann slaka í teimum fyrisetu reglunum fyri atkvøðugreiðslu.

Um til ber, skulu tvey hjálparfólk veita neyðugu hjálpina, um ein veljari ynskir at fáa hjálp til at greiða atkvøðu.

Ynskir ein veljari at fáa hjálp til at greiða atkvøðu, hevur veljarin rætt til at krevja, at annað av hjálparfólkunum er persónur, hann sjálvur vísir á. Í teimum førum, har veljarin sjálvur hevur víst á eitt hjálparfólk, skal eitt av hjálparfólkunum á valstaðnum verða við til atkvøðugreiðsluna.

Eitt valevni, sum stillar upp til kommunuval, kann hjálpa til sum eitt persónliga valt hjálparfólk. Hinvegin kann eitt valevni ikki hjálpa til við atkvøðugreiðslu sum tilnevnt hjálparfólk. Hetta er galdandi hóast veljarin sjálvur vísir á annað av hjálparfólkunum. Eitt valevni til kommunuval (ella hjúnafelagi ella samlivi v.m. hjá valevni) kann sostatt ikki hjálpa til við atkvøðugreiðslu sum myndugleikapersónur.

Tað er *veljarin sjálvur*, sum yvir fyri valstýrinum ella øðrum hjálparfólki skal krevja at fáa hjálp til at greiða atkvøðu. Eingin veljari er noyddur at taka ímóti hjálp til at greiða atkvøðu. Ynski hjá veljaranum um at fáa hjálp til at greiða atkvøðu av einum persóni, veljarin sjálvur vísir á, skal verða púra greitt og ikki kunna misskiljast. Tað er ikki nóg mikið, at ein annar persónur fylgir veljaranum yvir til eitt hjálparfólk. Veljarin skal siga við eitt hjálparfólk, ella á annan hátt gera hjálparfólki varugt við, at veljarin ynskir at fáa hjálp til at greiða atkvøðu av einum persóni, sum veljarin sjálvur vísir á.

Ongar avmarkingar eru til *persónin*, veljarin ynskir, til at hjálpa sær at greiða atkvøðu. Persónligi hjálparin nýtist ikki at hava valrætt til sama val, sum veljarin hevur. Hjálparin nýtist heldur ikki at verða myndugur, men skal kortini hava ein slíkan aldur og vera so frætt búgvín, at viðkomandi skilir uppgávuna, einum er tillutað.

Persónur, sum veljarin vísir á at hjálpa sær við at greiða atkvøðu, er ikki bundin til at átaka sær hesa uppgávu. Harafturímóti eru uppgávnar sum kommunuvalnevndarlimur, valstýrslimur og tilnevnt hjálparfólk eitt borgarligt umboð. Av tí at ein persónligur hjálpari

ikki er eitt borgarligt umboð, verður eingin samsýning givin frá tí almenna til ein persónligan hjálpara, hóast hesin veitir einum veljara hjálp við atkvøðugreiðslu.

At hjálp verður veitt í sameining millum myndugleikapersón og persónliga hjálparan, ber við sær, at praktiska hjálpin til sjálva atkvøðugreiðsluna verður veitt bæði av einum myndugleikapersóni og einum persónligum hjálpara. Í teimum førum, har ein praktisk uppgáva bert kann fremjast av *einum* persóni, eitt nú at seta kross á atkvøðuseðilin, má tað avtalast millum myndugleikapersónin og persónliga hjálparan, hvør av teimum fremur uppgávuna. Í teimum førum, har ósemja er, kann vanligu atliti til at atkvøðugreiðslan skal fara fram við ró og skili føra til, at ein kommunuvalnevndarlimur verður boðsendur til at vegleiða um, hvussu atkvøðugreiðslan skal fara fram. Persónligi hjálparin skal rætta seg eftir boðum frá kommunuvalnevndarlimi.

Persónligur hjálpari, er bundin til at veita hjálp í samsvar við vallógina. Tað er í fyrsta lagi myndugleikapersónurin, sum er til staðar við atkvøðugreiðsluna, ið skal tryggja, at vallógin verður hildin, og hendir hetta ikki, skal viðkomandi steðga atkvøðugreiðsluni og senda boð eftir einum øðrum valnevndarlimi. Persónligi hjálparin skal, eins og øll onnur í valhølinum, rætta seg eftir leiðbeining frá valnevndarlimi, og skal fara úr valhølinum, um valnevndarlimurin kemur fram til ta avgerð. Hendir hetta, má neyðuga hjálpin til at greiða atkvøðu hjá veljaranum veitast av tveimum valnevndarlimum ella av hesum tilnevndum hjálparfólkum. Veljarin hevur eisini møguleika at vísa á ein nýggjan persónligan hjálpara ella at biðja seg undan at fáa hjálp.

Til § 17. Eftir hesi áseting, fær veljari møguleika at atkvøða við brævi. Reglarnar hesum viðvíkjandi verður víst til §§ 24-28 í løgtingsvallógini.

Til § 18. Uppteljing av atkvøðuseðlum fer fram beint eftir at atkvøðugreiðslan er av. Atkvøðuteljingin er almenn. Av trygdarávum skal tann parturin av rúminum, har uppteljingin av atkvøðunum fer fram, verða avbyrgdur á ein slíkan hátt, at óviðkomandi ikki kunnu sleppa framat atkvøðuseðlunum, men at almenningurin kortini kann fylgja við í uppteljingini av atkvøðum

Eitt valevni kann ikki luttaka í uppteljingini av atkvøðum. Viðmerkjast skal, at starvsfólk í kommununi, kunnu verða tilnevndir hjálparar, sum skulu hjálpa til við uppteljingini av atkvøðum. Eisini kunnu starvsfólk í kommununi, sum ikki búgva í kommununi taka lut í uppteljingini. Atkvøðuteljingin skal tó fara fram undir ábyrgd, eftirliti og leiðbeining av kommunuvalnevndini. Umframt hetta, kann atkvøðuteljingin ikki latast øðrum.

Flugubein, í staðin fyri kross, verður eisini góðkent. Brævatkvøður verða góðkendar eftir ásetingunum í § 27 og § 28 í løgtingsvallógini.

Til § 19. Kommunuvalnevndin ella valstýrið ger úrslitið av atkvøðugreiðsluni upp. Úrslitið skal fyrast í gerðabókina.

Til § 20. Við háttinum “størsti brøkur”, verður funnið fram til, hvussu nógvar kommunustýrislimur hvør listi fær. Við at hyggja at persónliga atkvøðutalinum á hvørjum lista, verður funnið fram til, hvørjir persónar manna kommunustýrið.

Til § 21. Formaðurin í kommunuvalnevndini førir upplýsingar frá valinum inn í gerðabókina.

Til § 22. Endamálið er at javnseta tey, ið hava góða grund til at bera seg undan at taka við vali.

Tað er ein borgarlig skylda at taka við kommunuvali. Tó kann ein hava góða grund til at bera seg undan at taka við vali. Grundgevingin fyri hesum er, at skal starvið sum kommunustýrislimur røkjast til fulnar, kann tað í ávísum førum ikki vera sambærligt við, at viðkomandi t.d. framhaldandi røkir sítt borgarliga starv. Hesin skal tí kunna hava móguleikan at bera seg undan, heldur enn at siga starvið frá sær ella at fara í farloyvi.

Ásetingin ber við sær, at t.d. leiðarar innan kommunalu umsitingina t.v.s. kommunuskriverar, deildarleiðarar og deildarstjórar kunnu bera seg undan at taka við vali orsakað av starvi sínum. Hvat heiti viðkomandi starv hevur, eigur ikki at vera avgerandi, við tað at dentur eisini skal verða lagdur á, hvørjar heimildir og uppgávur viðkomandi annars hevur. Í hesum sambandi hevur tað serliga týdning, um viðkomandi hevur dagliga leiðsluábyrgd og er sjálvstøðugur leiðari hjá starvsfólki.

Tá avgerð um undantøku av vali skal takast, skal fyrilit havast fyri, um talan er um stóra ella lítla kommunu soleiðis, at tað eftir umstøðunum kunnu setast strangari treytir fyri frítøku í smærru kommununum. Grundgevingin fyri hesum er, at starvið sum kommunustýrislimur í smærru kommununum vanliga ikki er líka krevjandi sum líknandi starv í størri kommununum, eins og hædd eigur at verða tikin fyri, at smáu kommunurnar ikki enda í teirri støðu, at kommunustýrið ikki kann verða mannað.

Tað er viðkomandi kommunustýri, ið tekur avgerð viðvíkjandi umsóknum um at bera seg undan at taka við vali. Fyri at koma móguligum tulkingariva til lívs, er staðiliga ásett, undir hvørjum treytum hetta kann fara fram. Treytirnar eru tær somu sum í § 22, stk. 2, í sambandi við at, at kommunustýrislimur ber seg undan vali.

Til § 23. Við hesi áseting, verður kravt, at klagur um kommunuvalið skulu verða skrivligar.

Til § 24. Við hesi áseting er móguleiki fyri at seta avgerðir, sum kommunustýrið tekur í sambandi við §§ 22 og 23, fram fyri landsstýrismannin.

Ásetingin fevnir ikki einans um avgerðir, sum kommunustýrið tekur viðvíkjandi innkomnum umsóknum um at sleppa undan vali, men eisini um áheitanir um at sleppa úr kommunustýrinum.

Endamálið við ásetingini er at gera greitt, at heimildin hjá landsstýrismanninum – umframt klagur um at sleppa undan at taka við vali – eisini fevnir um klagur um sjálvt valið, harundir hvussu valið er avgreitt, gjørt upp og annars handfarið.

Til § 25. Við hesi áseting, verður heimild givin til at hava umval, um so er, at kommunustýrið tekur avgerð um, at at valið verður lýst ógildugt.

Til § 26. Henda ásetingin sigur, hvussu yvirgongdin frá gamla kommunustýri til nýggja kommunustýri fer fram, um so er, at klaga kemur um valið.

Til § 27. Endamálið við ásetingini er at geva einum kommunustýrislimi móguleika til at skjóta eina avgerð, um at viðkomandi kommunustýrislimur ímóti sínum vilja verður noyddur at fara frá sum kommunustýrislimur, inn fyri landsstýrismannin til endaliga avgerð.

Til § 28. Endamálið við greinini er einans at tryggja, at veljararnir kunnu verða valdir og sleppa at velja í øllum økinum, sum samanlagda kommunan sambært góðkendu samanleggingaravtaluni skal fevna um.

Til § 29. Í sambandi við kommunu samanleggingar skal nýggj valnevnd altíð veljast. Kunnu kommunurnar, sum hava avtalað at leggja saman, ikki semjast um val av kommunuvalnevnd, tekur landsstýrismaðurin, avgerð í málinum um val av nýggjari felags valnevnd. Hetta er fyri at tryggja, at tað altíð er ein valnevnd, sum kann fyrireika og standa fyri valinum.

Til § 30. Fyri at tryggja eina so sjálvvirkandi skipan sum gjørligt verða gomlu valnevndirnar valstýrir. Eru fleiri valstøð í kommununi, fellur gamla valnevndin burtur, og valstýrini, sum eru, halda fram.

Hóast sjálvvirkandi skipanina í stk. 1, so er ætlanin, at kommunurnar skulu hava ein valmøguleika, og tí verður í stk. 2 ásett, at ein ella fleiri av kommununum, sum leggja saman, kunnu velja nýggj valstýri í sambandi við valið, ynskja tær tað.

Til § 31. Kommunur, sum leggja saman, hava ymiskt íbúgvaratal. Fyri at eingin ivi skal vera, verður skotið upp, at tað altíð er íbúgvaratalið í nýggju samanløgdu kommununi, sum skal leggjast til grund, tá talið av stillarum skal finnast.

Til § 32. Her verður nágreinað, at móguligar klagur skulu sendast tí kommununi, sum klagan viðvíkur. Snýr tað seg um at sleppa undan at taka við vali, skal áheitanin sendast kommununi, har viðkomandi, sum ikki vil taka við vali, býr.

Verður eitt av gomlu kommunustýrunum sostatt noytt at halda fram aftaná 31. desember, t.e. tá valárið er farið, so halda eisini hini kommunustýrini, sum eru fevnd av somu samanleggingaravtalu, fram, til klagan er endaliga avgreidd.

Til § 33. Fyri at tryggja, at veljarin ikki verður órógvaður ella ávirkaður av valstríði ella øðrum í valhølinum ella beint við valhølið, fáa valstýrini við hesi áseting staðiliga heimild til at skipa viðurskiftini í og beint við valhølini.

Endamálið við ásetanini er at seta forboð móti órógv ella ávirkan á veljara av valstríði ella øðrum í valhølinum. Hetta ber við sær, at propagandatilfar ikki skal býttast út, at valplakatir ikki skulu hangast upp og at veruligt valstríð ikki skal fremjast í valhølinum ella beint við valhøli, eitt nú í gongum, trappum og eftir umstøðunum skúlagørðum og líknandi. Heimildin hjá valstýrinum er tó bert ætlað til at verða nýtt í sambandi við, at t.d. valagitation meira greidliga verður givin til kennar. Smærri merkir av ymiskum slagi, ið t.d. mæla til at velja ávísan flokk ella valevni, og sum veljari ber í sambandi við, at hann kemur at velja, eru sostatt vanligu ikki í sjálvum sær orsök til, at valstýrið trívir inn við heimild í hesi áseting.

Forboðið er galdandi fyri alt slag av hugburðsligari ávirkan á veljaran, uttan mun til miðil, máta ella persón, haðani hugburðsliga ávirkanin kemur frá. Eisini er hugburðslig ávirkan frá øðrum veljarum fevnt av forboðnum.

Veljarakannigar á sjálvum valdegnum skulu ikki gerast í valhølinum ella beint við valhølið. Hinvegin kunnu veljarakannigar gerast uttan fyri valhøli. Krav er kortini um, at man bert kann venda sær til veljarar *eftir* at teir hava atkvøtt. Til at gera veljarakannigar á

ALMANNAMÁLARÁÐIÐ

matrikulinum, har valhølið er, krevst loyvi frá kommunustýrslimunum. Harafturímóti krevst loyvi ikki frá kommunustýrinum til veljarakanningar á økjum á ella út til almennan veg.

Kommunuvalnevndin á viðkomandi valstaði, sum hevur ábyrgdina av atkvøðugreiðsluni á valdegnum, tekur avgerð um og á hvønn hátt fjølmiðlar skulu hava atgongd til valhølini. Kommunuvalevndin skal tryggja sær, at fjølmiðlar ikki fáa atgongd til atkvøðuklivarnar á ein slíkan hátt, sum stríðir ímóti loyniligari atkvøðugreiðslu.

Til § 34. Endamálið við ásetingini er at forða fyri, at kommunuvalnevndarlimir, valstýrslimir ella hjálparfólk útnytta sína støðu til at gera seg kunnugan við, hvussu veljari hevur atkvøtt ella at ávirka veljarar við teirra hugburðsligu hugsanum. Heldur ikki er loyvi til at upplýsa um ein veljari hevur verið á vali. Hetta er tí, at atkvøðugreiðslan er og skal vera loynilig.

Til § 35. Endamálið við ásetanini er at gera tað greitt, at ikki er loyvi hjá floksskrivstovum ella øðrum at hava eftirlit við um veljarar mæta fram til atkvøðugreiðslu.

Til § 36. Ásetingin skal verja veljaran. Atkvøðugreiðsla til val er og verður bæði loynilig og persónlig, og ein veljari skal tí aldrin óttast fyri, at hann kann koma í eina støðu, har hann verður noyddur at upplýsa, hvussu hann hevur atkvøtt - heldur ikki fyri rættinum.

Til § 37. At fara á val er ein grundleggjandi menniskjarættur. Eingin arbeiðsgevari skal tí hava móguleika fyri at forða einum arbeiðsfólki at fara á val.

Til § 38. Her verður ásett, hvør revsingin er, um persónur ikki røkjur tær skyldur, sum henda lóg fyriskrivur.

Til § 39. Her er ásett, at tað er kommunan, sum tekur sær av útreiðslum, ið standast av kommunuvali, og at tað er kommunustýrið, sum veitir samsýning til kommunuvalnevndarlimir, valstýrslimir og hjálparfólk í samband við kommunuval.

Til § 40. Ongin viðmerking